
Virtuální národní fonotéka aneb zvuk chycen na jednom místě

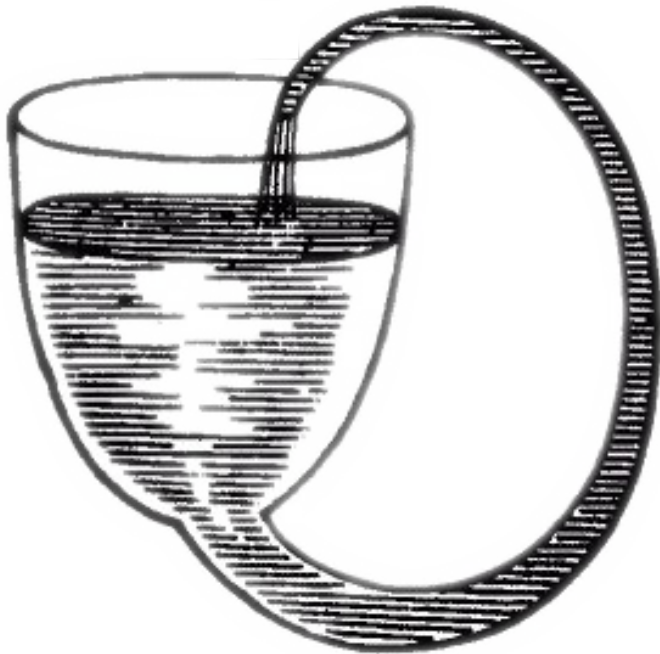
NÁRODNÍ
MUZEUM

Filip Šír - Národní muzeum

Abstrakt

Co Čech, to muzikant. Platí toto i v dnešní době? V historii jsme nepochybně patřili k hudebně vyspělým národům Evropy. Víme, kde je možné nalézt informace o zvukových dokumentech? Co pro nás dělají paměťové instituce, abychom mohli vyhledávat informace o existenci, místě uložení a podobě daného zvukového dokumentu. Pojděte se ponořit do kolekcí Národního muzea, archivu Supraphon či Českého rozhlasu.

Premisy

Zvukové kulturní dědictví na území České republiky více než **120 let**. Jeho **ochranu** lze zajistit **digitalizací**, ale bez předem uskutečněné kvalitní **evidence** nelze přistoupit ke kvalifikovanému **výběru**. Tyto kroky musí být koncepční a **koordinované** na **všech úrovních**, včetně národní. Bez **finančního** a **personálního** zajištění toto nelze uskutečnit. Hrozí nenávratný **zánik** obsahu. Přicházíme o možnost **prezentace** našeho kulturního dědictví na **mezinárodním** poli.

Trocha historie

1891 – první známá nahrávka na fonoválečku na českém území

1901 – první známá nahrávka na gramofonové desce v české jazyce

1923 – první vysílání Českého rozhlasu (Radiojournalu)

1928 – 1934 - snaha ČAVU vybudovat "velký, všestranný a obecně užitečný archiv gramofonický a fonografický"

1930 – založení prvních českých gramofonových firem ESTA a Ultraphon

Kde domov můj z roku 1901

Název: **Kde domov můj**

Interpret: Franz Pacal

Místo: Vídeň

Vydavatel: Berliner

Matrice: **72640**

Rozměr: 17,5 cm

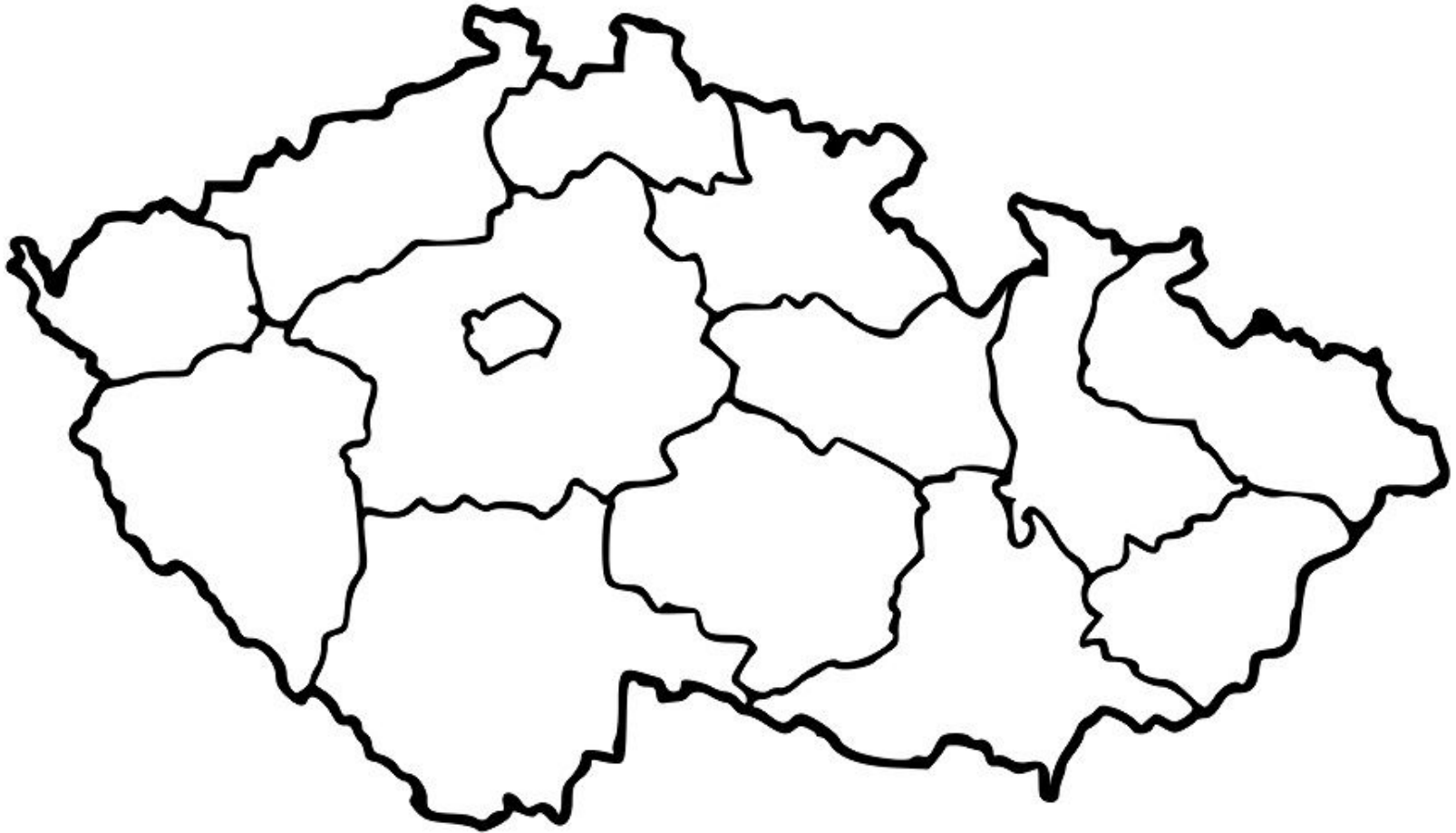
Rok: **1901**

Zvukové nosiče - 140 let

Kdo problematiku řeší či by měl řešit?

Změna zřizovací listiny

článek II, odstavec 4, písmeno k)

... provozuje portál Virtuální národní fonotéka

Změna zřizovací listiny

článek II, odstavec 5, písmeno f)

... koordinuje a metodicky podporuje ochranu, zpracování a zpřístupňování zvukových dokumentů, které jsou evidovány v knihovních fondech knihoven, případně i jiných zvukových dokumentů

Koncepce MZK na léta 2015-2020

Moravská zemská knihovna bude organizovat a koordinovat spolupráci předních institucí a organizací, které uchovávají materiály národního zvukového dědictví s cílem metodicky a organizačně podpořit katalogizaci a digitalizaci zvukových sbírek u nás a budovat portál Virtuální národní fonotéka jako bránu zpřístupňující na jednom místě informace o zvukových dokumentech a tvořící základní nástroj pro jejich následnou digitalizaci.

(Koncepce Moravské zemské knihovny, 2015)

3.3.2 Uchování národního zvukového dědictví

*Velkým **pokrokem** bylo **podchycení** zvukových dokumentů ve **Státní kulturní politice 2015-2020**.*

*Skupině zainteresovaných jedinců se podařilo ve spolupráci s Ústřední knihovnickou radou vpravit do **Plánu implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020** celý oddíl, věnující se dané problematice.*

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní kulturní politika 2015-2020

3.3.2.A: Koncepce ochrany a zpřístupnění zvukových dokumentů jako významné součásti kulturního dědictví

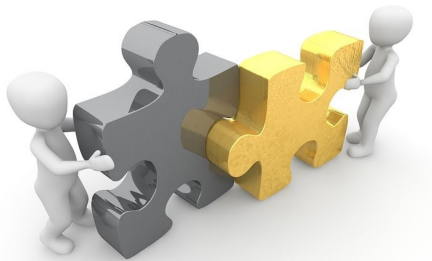
3.3.2.B: Vybudování metodického a digitalizačního centra pro záchranu zvukových dokumentů v Moravské zemské knihovně v Brně ve spolupráci s Národním muzeem (ČMH)

3.3.2.C: Zajistit dlouhodobé úložiště pro uchování a zpřístupnění zvukových dat v rámci resortního LTP systému Ministerstva kultury

3.3.2.D: Provozovat a rozvíjet portál Virtuální národní fonotéka (role sektorového agregátora)

Co to je Národní fonotéka?

- bibliotéka - filmotéka - artotéka - fonotéka
- zvukové dokumenty = nosiče všech typů:
 - fonograf (válečky), standardní šelakové desky, magnetické pásy, vinyl, CD, audiokazety, minidisky ...
- důležitá jsou i technická zařízení
- zachovat záznamy pro budoucí generace
- jde o zvukové dokumenty se vztahem k území ČR i Slovenska
- chybí obdoba Národní -knihovny, -muzea, -archivu, -filmového archivu...

Virtuální národní fonotéka

Sektorový agregátor pro oblast zvukových dokumentů

Informace o existenci, lokaci a podobě zvukového dokumentu

1. jedno přístupové místo
2. snaha o agregaci metadata a digitálního obsahu
3. pokrytí celé území ČR a nejen to (Slovensko)
4. propojení s Evropou

Search Results

https://www.narodnifonoteka.cz/Search/Results?lookfor=&submit=Find

VIRTUAL NATIONAL PHONOTHEQUE OF THE CZECH REPUBLIC

All Fields Find Advanced

Search:

Year of Publication

Showing 1 - 10 of 453,889 for search: ". Email this Search

Select Page Results per page 10 Sort Relevance

1 Indiáni z Větrova
by Zinnerová, Markéta, 1942-
Published 1999
Institution:
 Jiří Mahen library in Brno
 Regional Research Library in Liberec
 Moravian Library
 National Library
 Supraphon
 Research Library in Kladno
 Research Library in Olomouc

Album
Audio CD

Koupit nebo přehrát na www.supraphonline.cz.

Narrow Search

Publisher	
Supraphon	48,335
KTN K.E. Macana	8,299
Panton	7,403
KTN	5,289
Opus	2,594
Supraphon a.s	2,556
more ...	

Institution	
Jiří Mahen library in Brno	47,258
Municipal Library of Uherské Králové	42,457

0:00 / 2:53

Cíle VNF

- vybudovat volně dostupnou databázi s informacemi o nosičích existujících na našem území a nahrávek vydaných u nás
- požádat instituce o předání již existujících záznamů o ZD (metadata)
- hledat zajímavé sbírky (zejména soukromé)
- zdigitalizovat vlastní fond ZD a zpřístupnit ho
- vypracovat metodické postupy
- získávat další přispěvatele
- postupně se stát souborným on-line katalogem, ale i agreagátorem zdigitalizovaného zvuku
- sdílet zkušenosti

Co se skrývá za VNF

- postaven na systému VuFind
 - volně dostupný systém s otevřeným zdrojovým kódem
 - jádrem je fulltextový systém Solr
- sklizení dat přes OAI-PMH nebo exporty
- obohacení dat o odkazy
 - e-shop Supraphonu, včetně ukázek zdarma
 - odkazy na digitalizované nahrávky do Krameria

Kvalita záznamů

- většina dat z knihoven, relativně rozumná kvalita
- kvalita v závislosti na poslání instituce
- část je ve zkrácené a neúplné bibliografické formě
- neknihovnický zpracované stručné diskografické záznamy
- obsáhlé a bohaté informace Supraphonu či ČRo

Kvalita záznamů

- problémem je nejednotný zápis v různých knihovnách
- nespojujeme stejné nahrávky na různých druzích nosiče
- klíčová je deduplikace záznamů, ale zobrazení je problematické:
 - je nutné vybrat který záznam, resp. údaj z kterého záznamu zobrazit (ten nejdelší od každého pole nebo z konkrétní knihovny)
 - Deduplikací nyní ztrácíme strukturu MARC záznamu
 - Nemožnost trvalého odkazu zvenčí na záznam ve fonotéce (v případě že změníme mechanismus deduplikace)
- cílem je co nejpřehledněji zobrazení všech informací, které jsme k daným dokumentům schopni získat

Další rozvoj portálu

- Stát se portálem prezentujícím všechny významné sbírky zvukových dokumentů
- Rozvíjet další funkce portálu Virtuální národní fonotéka (zejména funkce národního agregátora metadat a vstupní brány pro zahraniční instituce a projekty, např. Europeana Sounds).
- Agregovat diskografické údaje za účelem kompletace informací o produkci zvukových dokumentů na území ČR od nejstarších dob.
- Zajistit propojení s funkcemi registru digitalizace pro zvukové dokumenty v paměťových institucích ČR.
- Zpřístupňovat digitalizované zvukové dokumenty a rozvíjet SW při respektování aktuálního znění autorského zákona.

Vize portálu

- Prohloubit a dokončit průzkum fondů paměťových institucí a identifikovat nejvýznamnější sbírky zvukové dokumenty na našem území za účelem jejich zapojení se do VNF.
- Zaměřit se na problematiku metadatových standardů pro zvukové dokumenty.
- Zajistit propojení s funkcemi registru digitalizace pro zvukové dokumenty v paměťových institucích ČR.
- Vytvářet a on-line zpřístupňovat metodiky pro zvukové dokumenty (průzkumy fondů, zpracování fondů, výběr zvukových dokumentů k digitalizaci, restaurování různých typů zvukových nosičů, digitalizace různých typů nosičů, dlouhodobá ochrana, zpřístupnění apod.).

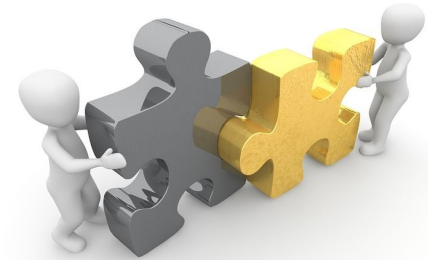
Vize portálu

- Spolupracovat na zajišťování potřebných kapacit datových úložišť.
- Zpřístupňovat digitalizované zvukové dokumenty a rozvíjet SW při respektování aktuálního znění autorského zákona.
- Prohlubovat znalosti a vytvářet síť spolupracujících pracovišť a odborníků pro oblast zvukové dokumenty.

VISK 1, VISK 2, VISK 5, VISK 7

VISK 1 Koordinační centrum programu VISK
ProArc - podpora zvukových dokumentů

VISK 2 Mimoškolní vzdělávání knihovníků
Moderní informační a komunikační technologie v knihovnictví

VISK 5 Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR - RETROKON
Rekatalogizace šelakových gramofonových desek z fondu NM - ČMH - 2. etapa

VISK 7 Národní program digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru - Kramerius

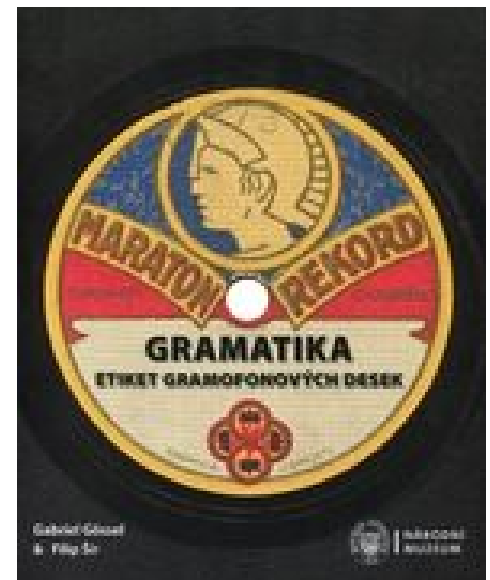
6) Reformátování zvukových dokumentů zaznamenaných na gramofonových deskách včetně převodu etiket do digitální podoby

Gabriel Gössel

Soukromý sběratel, odborník na historii gramofonového průmyslu první poloviny 20. století

Diskografie, historie, pomocník

Digitální knihovna Kramerius + zvuk

K5 Pokročilé vyhledávání Domů Nápověda Přihlášení Registrace english česky

Výsledky 271 dokumentů Seřadit: **Abecedně** 1 sloupec

Použitá omezení
x Typ dokumentu: Kolekce nahrávek

Jazyk
němčina (2)
slovenština (2)
angličtina (1)
italština (1)
žádný lingvistický obsah (1)

Klíčová slova
divadelní inscenace (1)
divadelní osvětlení (1)
divadelní režie (1)
divadelní režiséři (1)
experimental theater (1)
experimentální divadlo (1)
theater direction (1)
theatre stages (1)
...

Autoři a spoluautoři
Akademičeskij muzykal'nyj teatr imeni K.S. Stanislavskogo i V.I. Nemiroviča-Dančenko.
Orkestr (1)
Aleš, Mikoláš (3)
Allier, Gabriel (1)
Amato, Giorgio (3)
Armádní opera. Sbor (1)
Bachtík, Josef (1)
Baldová, Zdeňka (2)
Balling, Karel (3)

Am Elternggrab
Winter-Tymian, Emil; Seifert, Johannes

Das alte Spiel vom jedermann: "Das Geld"
Hofmannsthal, Hugo von; Moissis, Alexander; S. Fischer Verlag

An den Mond ; Monolog aus "Faust"
Goethe, Johann Wolfgang von; Moissi, Alexander

An der schönen blauen Donau : Walzer
Strauss, Johann; Ivanovici, Iosif

"Andulička" : z revue "Kdybych byl prezidentem" ; Páni muzikanti : písnička
Hašler, Karel

Antigone
Sofoklés; Stiebitz, Ferdinand; Dostal, Karel; Karen, Bedřich; Boháč, Ladislav; Půlpánová, Božena; Scheinpflugová, Olga; Národní divadlo v Praze

IASA - Discography Committee

The IASA logo, consisting of the lowercase letters 'iasa' in a green, sans-serif font, enclosed within a white square border.

International Bibliography of Discographies

A Worldwide Collaborative Project
Initiated by the IASA Discography Committee

Peter Laurence and Filip Šír

Internet Archive - Great 78 Project

Preservation, Research & Discovery

Brewster Kahle, Internet Archive
George Blood, George Blood, L.P.

<http://Great78.archive.org> @great78project

Projekt NAKI II 2016-2022

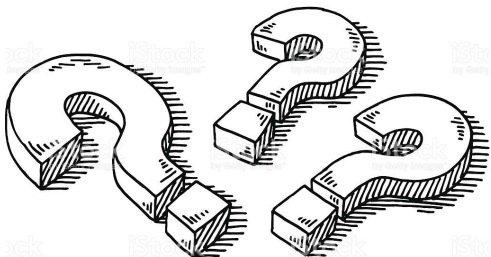
Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity

Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie. Vytvoření postupů a nástrojů pro evidenci, digitalizaci, zpřístupnění a dlouhodobou ochranu zvukových záznamů na historických nosičích v paměťových institucích.

Globální cíl č. 2: Kulturní dědictví

Specifický cíl č. 2.1 **Výzkum a jeho uplatnění - kulturní dědictví a území s historickými hodnotami**

Specifický cíl č. 2.2 **Technologie a postupy pro ochranu kulturního dědictví**

NAKI II - Hlavní a vedlejší výsledky

N_{met} - certifikovaná metodika

Manipulace s historickými nosiči a jejich ochrana

Zachycení věrohodného obrazu etiket gramofonových desek pro účely trvalého uchování

Metodika digitalizace záznamu uloženého na fonografickém válečku.

R - software

Modul fonoválečky pro ProArc

Modul zvukový přehrávač pro Kramerius

Národní diskografická databáze

B - monografie

Digitalizace zvukových dokumentů: aktuální situace, problémy, možnosti
Česká národní fonotéka aneb Národní zvukový archiv v průběhu dějin

+ články, workshopy

Evidence, ochrana, digitalizace a zpřístupňování zvukových dokumentů

Základní otázky...

Umět evidovat, **vědět** jak ochránit, **znát** jak nejlépe zdigitalizovat, **myslet** na zpřístupnění, **neopomenout** dlouhodobou archivaci

- Víme co máme ve své sbírce/fondu/archivu?
- Umíme adekvátně nosiče ochránit?
- Jsme schopni jejich přepsání, resp. digitalizaci?
- Co s digitalizátem? Umíme jej zpřístupnit?
- Končí to vše digitalizací? A co LTP?

Děkuji za pozornost

Filip Šír

Národní muzeum

<http://www.nm.cz/Organizacni-struktura/Pracovnici-ve-vede-a-vyzkumu-1/filip-sir/>

**NÁRODNÍ
MUZEUM**